האשה שנתארמלה פרק שני כתובות כג.

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא. ואם תאמר שנא ושנא דרישא אין לן לאוקמה בחזקת פנויה וסיפא בחזקת אשת איש ויש לומר דברישא אע"ג דאית לן לאוקמה בחזקת פנויה מ"מ תרי ותרי ספיקא דרבנן היא כדמוכח בפרק ד' אמין (יבמות דף לא. ושם) והוה לן למימר תנא מדרבנן וי"מ כיון דלא מפליג בין בא' עדים עד שנא' נשמת לבא' עדים משמיה ס"מ דלא' רבי מנחם בר יוסי היא אלא רבנן א"כ סיפא נמי אמאי תנא הא שמעינן להו לאמרי לא תנא:

תרוייהו בפנויה קמסהדי. לא הוה צריך להא דאמרי ליכא אלא הוא דאמר נתקדשה לא תנא אלא דבר שבערוה פחות משנים אבל תימה אמאי לא תנשא לכתחלה דהוה לן לאוקמה בחזקה וי"ל כגון שאנו יודעים שזרק לה קדושין ומספקא לן אי קרוב לו או קרוב לה והני ב' סהדי חד אמר קרוב לו וחד אמר קרוב לה דכיון דודאי זרק לה הקדושין ליתא לן למימר אוקמה אחזקה להתירה לכתחילה אי נמי כגון שהיו גרות דולקות ומצות מוצעות שהיה עומד לקדש כדאמר בסוף המגרש (גיטין פט.) ועד אחד אומר נתקדשה ועד אחד אומר לא נתקדשה באותה שעה: **מאן** דמתני לה **ארישא** כל שכן **אסיפא.** וא"ת מנא ליה דלמא אסיפא לא מצי קאי לתפי' נאו עדים ואמר כך נשאת לא תנא ולמאי דמפרש בסמוך לא ניחא ממש אמי שפיר: **אית** ליה דרב המנונא. אע"ג [a]דכל המנונא איירי בפנוי מ"מ לענין ניחא ואמ"כ נאו עדים מהני אלא בפנוי: **לא תצא** מהתירה הראשון. פירוש ותנשא [לכתחלה] דלא שייך לומר שפחים כלל אבל אין לפרש כי היכי דיכמות דלא תנא מהיתרה הראשון לענין דאם נשאת לא תנא אבל לכתחלה לא תינשא כדמשמע גבי בנתיה דמר שמואל בסמוך שהתירן [b]לכתחילה:

באו עדים **לא תצא.** פירוש לא תנא מהיתרה הראשון: **עד האידנא מאן** נטרינהו. פי' דכבר נאסרו: **והא איבא** עדים במדינת הים. אין לפרש דלמא איכא עדים במדינת הים דאם כן תיקשי ליה נמי אמתניתין דקתני נשביתי וטהורה אני נאמנת ואמאי דלמא איכא עדים אלא הכי פירושה הא יצא קול דאיכא עדים במדינת הים שיודעים שנשבית ומיהו קשה לרשב"ם דהיכי סלקא דעתיה השתא דעדים היינו עדי שבויה דא"כ מה הוה צריך למימר הא איכא עדים במדינת הים הוה ליה למימר הא איכא עדים קמן דהא איכא שבויינהו[c]: **עדי טומאה** איתמר. והא איכא עדים במדינת הים דאפילו לעל פירוש והא יצא קול דאיכא התם עדי טומאה כדפירשתי הקשה ר"ת בפרק קמא דקידושין (דף יב.) גבי הוא גברא דקדים בתנא דכותלא ויתיב רב מסדא וקא משער אי אית בה שוה פרוטה אי לא ומסיק לאו היינו דר' מנינא דאמר עדים בנד אסתן ותאסר וקאמר אחי ורבא לא פגיע להו הא דרב מסדא אם הקילו בשבויה נקל בשאת אים והשתא למאי דמסיק דעדי טומאה איתמר מה לי עדי שבויה מה לי עדי אשת איש [d]ורש"י פירש שם אם הקילו בשבויה לאיסור לאו וקשה לרבינו תם דבשבויה נמי איכא איסור ספיקה אם נשאת לכהן שישמש בנה על גבי מזבח בשבת ומיהו אית ספרים דגרסי התם אם הקילו בשבויה דמנוולה נפשה באפי שבויה כו' פירוש ולא שכיח כולי האי שנטמאה נקל בשאת אים דשכיח דידעי אם אית בה שוה פרוטה ובלאו הך גירסא איכא למימר דלא שכיח שיהו עדי טומאה אבל עדים שידעו שוה פרוטה שכיח[e]: שמי

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר אביי תרגמה בעד אחד [a]עד אחד אומר נתקדשה ועד אחד אומר לא נתקדשה תרוייהו בפנויה קמסהדי והאי דקאמר נתקדשה הוה ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים סיפא עד אחד אומר נתגרשה ועד אחד אומר לא נתגרשה תרוייהו באשת איש קמסהדי והאי דקאמר נתגרשה הוה ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים [b]רב אשי אמר לעולם תרי ותרי ואיפוך [c]שנים אומרים ראינוה שנתקדשה ושנים אומרים לא ראינוה שנתקדשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת תצא פשיטא [d]לא ראינוה אינה ראיה לא צריכא דדיירי בחצר אחד מהו דתימא אם איתא דנתקדשה קלא אית לה למילתא קא משמע לן דעבדי אינשי דמקדשי בצנעא סיפא [e]שנים אומרים ראינוה שנתגרשה ושנים אומרים לא ראינוה שנתגרשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא מאי קמ"ל אע"ג דדיירי בחצר אחד היינו הך מהו דתימא גבי קדושין הוא דעבדי אינשי דמקדשי בצנעא אבל גבי גירושין אם איתא דאיגרשא קלא אית לה למילתא קמ"ל דעבדי אינשי דמקדשי ודמגרשי בצנעא: ואם משנשאת באו עדים לא תצא כו': רבי אושעיא [f]מתני לה ארישא רבה בר אבין מתני לה אסיפא מאן דמתני לה ארישא כ"ש אסיפא [g]דבשבויה הקילו ומאן דמתני לה אסיפא [h]אבל ארישא לא לימא בדרב המנונא קמיפלגי דמאן דמתני לה ארישא אית ליה דרב המנונא ומאן דמתני לה אסיפא לית ליה דרב המנונא לא דכולי עלמא אית להו דרב המנונא והכא בהא קמיפלגי דמר סבר כי איתמר דרב המנונא בפניו [i]אבל שלא בפניו מעיזה ומר סבר שלא בפניו נמי אינה מעיזה: ואם משנשאת באו עדים וכו': אמר אבוה דשמואל לא נשאת נשאת ממש אלא [j]כיון שהתירוה לינשא אע"פ שלא נשאת והא לא תצא קתני לא תצא מהתירה הראשון [k]ת"ר אמרה [l]נשביתי וטהורה אני ויש לי עדים שטהורה אני אין אומרים נמתין עד שיבאו עדים אלא מתירין אותה מיד התירוה לינשא ואחר כך באו עדים ואמרו לא ידענו הרי זו לא תצא [m]ואם באו עדי טומאה אפי' יש לה כמה בנים תצא הני שבוייתא דאתיין לנהרדעא אותיב אבוה דשמואל נטורי בהדייהו א"ל שמואל ועד האידנא מאן נטרינהו א"ל אילו בנתך הווין מי הוית מזלזל בהו כולי האי הואי [n]כשגגה שיוצא מלפני השליט ואישתביין בנתיה דמר שמואל ואסקינהו לארעא דישראל אוקמן לשבויינהו מאבראי ועיילי לבי מדרשא דר' חנינא הא אמרה נשביתי וטהורה אני והא אמרה נשביתי וטהורה אני [o]שרינהו סוף עול אתו שבויינהו אמר רבי חנינא [p]בנן דמוריין אינון איגלאי מילתא דבנתיה דמר שמואל הווין אמר ליה רבי חנינא לרב שמן בר אבא פוק איטפל בקרובותיך אמר ליה לרבי חנינא והאיכא עדים במדינת הים השתא מיהת ליתנהו קמן עדים בצד [q]אסתן ותאסר טעמא דלא אתו עדים הא אתו עדים מיתסרא והאמר אבוה דשמואל כיון שהתירוה לינשא אף על פי שלא נשאת אמר רב אשי עדי טומאה איתמר: מתני'

מסורת הש"ס

a) פ"מ רב אסי, ב) [נכתים קנ:], ג) [לקמן כד.], ד) [לקמן כד: נה: קידושין יב: כ"ק קיד:], ה) [תוס' פ"ב], ו) קידושין יב: כ"כ קלב., ז) [לכתחלה דפריך דעתמא דליכא עדים הא איכא עדים מתסרא ומאי פריך מי מתסרא לכתחלה. מ"י עה"ג], ח) [י"ל דמתמת הכתים לא איתסרי דהא איעבו אתו כתר דבריהו אבל הכא מתסר שכא הקול מקמי שריהו דיהבו איכא לתפריהו יה"פ טעמא דלא אתו עדים הא אתו עדים מיתסרא כיון שנתגלה הקול שיש עדים מלפני הכתר. מ"י עה"ג], ט) [לפניו שם כרש"י לא נמצא וכו' תוס' שם ד"ה אם הקלנו וכו' מתני דבר זה נכם יש מפרשים], י) [ולמאי דס"ל מעיקרא דעדי שבויה ניחא דהוי ספק ספיקא ספק אם נכנסים אם לאו ואמ"ל נשבית ספק לא נטמאת ומאחת אים ליכא אלא מדא ספיקא. מ"י עה"ג],

תורה אור השלם

1. יש רעה ראיתי תחת השמש וכשגגה שיצא מלפני השליט:
קהלת י ה

גליון הש"ם

גב' שרינהו סוף עול אתו שבויינהו. עיין כ"כ קמט ע"א תד"ה רב מרי. שבת קנו ע"א תד"ה ואמרי לה: תוס' ד"ה אית ליה. אע"ג דרב המנונא איירי בפנוי. עיין יבמות קמו ע"ב תד"ה בתחומה שבת:

מוסף רש"י

דבשבויה הקילו. דספיקא כעלמא הוא (ב"מ ק"ד:). שרינהו. לי מגיגא לנשא לכהנים (יבמות ב"ב קלה.). **עדים בצד אסתן.** דוחק לפנות ואין בלוס ומעידים. **ותאסר.** בתמיס (קידושין יב:).

תוספות רי"ד

מ"ש רישא ומ"ש סיפא פי' שאין לומר טעמא דרישא משום דאמרינן אוקי תרי לבהדי תרי ואוקי אישתא (אחזקה) [בחזקת פנויה] דתרי ותרי הן ספיקא דאורייתא ובספיקא דאורייתא לא אזלינן בתר חזקה אלא הבא עליה באשם תלוי קאי אמר (ר"פ) [אביי] תרגמה בע"א. ע"א אומר נתקדשה וע"א אומר לא נתקדשה תרוייהו בפנויה קמסהדי והאי דאמר נתקדשה הו"ל חד ואין דבריו של א' במקום שנים. ופי' לאו בסתחזקה לפנינו שהיא א"א מיירי. דא"כ מה צורך להכחשת העד שאומר לא נתגרשה בלא הכחשתו נמי אינו נאמן ע"א בגירושין ואפי' לאביי דאמר ע"א נאמן באיסורין ואפילו באשה ה"מ לאסור כגון אשתו דינתה בע"א בפ' האומר (קידושין סו ע"ש) דאביי אמר ע"א נאמן בכל איסורין שבתורה ורבא אמר אין דבר שבערוה פחות משנים. ודוקא לאיסור היה אומר אביי דע"א נאמן אבל אשה שהוחזקה בא"א אין מי שיאסר שיהא ע"א נאמן לומר נתגרשה ולהתיצאה מחזקת א"א דדוקא כמה בעלך האמינו חכמים ע"א משום דמילתא דעבידי לגלויי לא משקרא והיא נופא דייקא ומנסבא. ומתוך חומר שהחמורת עליה בסופה הקלת עליה מתחלתה אבל בגירושין לא מהימן. עיין בתאשה רבה. ולא מתוקמא אלא באשה הבאה ממדה"י שלא ידענו מי היא ובאים אלה השנים והבא עלי באשם תלוי קאי. ואי אמרת דר"א קסבר דאפילו בתרי ותרי אמרי' אוקי אתתא אחזקתה. א"כ מה צורך לאפוכי במאי דתניא מפרשא שפיר גבי נתקדשה לא תצא דאוקמי' לה אחזקה ופנויה הות וגבי נתגרשה תצא דמוקמינן לה אחזקתה דא"א הות. ומדלא אוקמוה הכי ש"מ דלא אמרינן תרי ותרי אוקמה אחזקתה. משום דהוי ספק הוה ולא נתפרדנו מהם כלל ולא יתכן שנתקדשה באותו היום שאילו כך גם אנחנו היינו רואים המעשה. אלא שקר אתם מעידים. אין לומר בכאן תרי ותרי נינהו. שזאת היא

---

a) ולפי מש"כ הר"ן כאן דמיירי שנשאת לאחר מעביה שאמרו לא ראיה שנתקדשה לק"מ ומי' לעיל (דף כ"ב ע"ב) כגון שנשאת וכו' ודי"ל.

עין משפט נר מצוה

עא א מי' פ"ע מהל' אישות הלכה לא טוש"ע אה"ע סימן מז סעיף ג:
עב ב מי' שם הלכה ל טוש"ע שם סעיף א:
עג ג מי' פ"ע מהל' גירושין הלכה ח טוש"ע שם סימן קנב סעיף ד:
עד ד מי' שם הלכה ח טור שו"ע שם סעיף ז:
עה ה מי' שם הלכה ד טוש"ע שם סימן ח סעיף ב:
עו ו מי' פ"ע מהל' איסורי ביאה הלכ' כב טוש"ע שם סי' ז סעיף ו:
עז ז מי' שם הלכה כג טור שו"ע שם סעי' ז:
עח ח ט מי' שם טור שו"ע שם סעיף ו:

תוספות רי"ד (המשך)

ומעידים עליה כי א"א היתה אלא שא' אומר נתגרשה ואחר אומר לא נתגרשה. והלשון מוכיח כן שאומר תרוייהו בא"א קמסהדי. דמשמע שלא החזיקה א"א אלא על פיהם. ואע"ג דאיתי נמי אמרה א"א הייתי וגרושה אני [מ"מ] כיון שיש עדים (שהיתה) [שאומרים] שא"א היתה אינה נאמנת. ועוד שהעד מכחישה ואומר לא נתגרשת. והלכך אם נשאת תצא אבל בודאי אם נשאת תחלה על פיה כשאמרה א"א הייתי וגרושה אני ואח"כ בא העד שאומר שאומר לא נתגרשה לא תצא. שאין מוציאין אשה מבעלה בע"א כדרבא דאמר אין דבר שבערוה פחות מב'. וכי היכי דבגירושין לא מתוקמא אלא באשה הבאה ממדה"י שאין לה חזקה מה היא ה"נ ערות דקידושין לא מתוקם אלא בבאה ממדה"י שלא הוחזקה מה היא. והלשון מוכיח דקאמר תרוייהו בפנויה מסהדי. דמשמע שלא החזיקה פנויה אלא על פיהן. אבל אשה העומדת לפנינו בחזקת פנויה. ובא ע"א ואמר נתקדשה בפני פ' ופ' והלכו להן למדינת הים. אע"פ שאין עד אחר שיכחישנו. אינו נאמן לאוסרה עד שיבואו שנים כדרבא דאמר אין דבר שבערוה פחות מב'. ולכתחלה לא תנשא. ר"א אמר לעולם תרי ותרי ואיסור פ' המודה כרישא תני תצא. ובסיפא תני לא תצא. ב' אומרים ראינוה שנתקדשה וב' אומרים לא ראינוה שנתקדשה הו"ל לא תנשא. פשיטא לא ראינו אינו ראיה. ל"צ דדיירי בחצר א'. מ"ד אי איתא דקדיש קלא אית ליה למילתא קמ"ל דעבידי אינשי דמקדשי בצנעא. ואי קשה שנתקדשה דלא ראינוה אינה ראיה אבל אי אמרי (בעיקר) [בבירור] דלא נתקדשה כגון דאמרו האשה או המקדש הרי עמנו במקום פ' שמעידים עדות ברורה. ה"נ דאם נשאת לא תצא [a]. ואמאי לא תצא. תרי ותרי נינהו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com